

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 3 /12 - 39. årgang

REDAKTØRENS SPALTE

Høsten har sneket seg inn på oss. Fra tidlig i juli har den gjort framstøt i form av kraftig regn og vind. Enkelte dager har temperaturen strekt seg opp mot 20 grader bare for å få oss til å tro at sommeren endelig kom. Den kom aldri for fullt, bare isbadere var å finne på strendene på Vestlandet.

Høstjakten er i gang. Hjort, rein, elg og rype lever farlig. Det gjør også mange politikere. Statsrådene sitter utrygt på stolene, og når stolleken er i gang, har det som konsekvens at ikke alle finner et sted å sitte.

Det er valg neste høst, men jammen er valgkampen blåst i gang allerede nå. Det er ikke bare regjering og statsråder som posisjonerer seg. Opposisjonspartiene gjør seg lekke for hverandre. De "som ingen skulle tru kunne saman bu", finner valgtonen og lover å holde av hverandre, i hvert fall til valget er over. Det er med blandede følelser en ser fram til politiske debatter i alle kanaler i et helt år. Slike debatter har ofte som resultat at en vet hvem en ikke skal stemme på.

Som om ikke den hjemlige valgkamp er nok, skal amerikanerne ha presidentvalg i desember, og vi får vår rikelige del av den valgkampen også. Fruene til kandidatene stiller ansiktsløftede og flotte for å holde tale med sine veloppdragne håpefulle samlet rundt seg. De skamroser sine ektemenn, strålende og feilfrie som de er - både som ektemenn og fedre. Ja, ja, vi får prise oss lykkelige for at vi slipper slike innslag fra fru Stoltenberg og herr Solberg.

Men - vi bør være glade for at vi har et reelt valg og fritt kan delta i valget. I altfor mange land er valget en parodi, opposisjon er farlig, og valgresultatet er gitt på forhånd.

Innhold:

Redaktørens spalte	s. 2	Dow Jones rangerer Telenor	s. 13
Lederen har ordet	s. 3	Konferanse for kommunale eldreråd	s. 14
En kule varmt i radiatorrommet	s. 4	Nettsidene våre	s. 15
Kulleseid Telegrafstasjon	s. 6	Minneord	s. 15
Telepensjonistene Gjøvik		Sofustanker	s. 16
på Harry-tur!	s. 8	Språket vårt	s. 17
Teknologier som setter spor	s. 9	Foreningsnummer og adresser	s. 18
Referat fra utflukt til Lindahlplan	s. 10	Oldemorsbloggen	s. 19
35 års jubileum for		Landsstyret	s. 19
Telepensjonistene Tønsberg	s. 11	Ny arvelov under arbeid	s. 20
Fra grisehold til sparebank	s. 12		

Neste nummer av bladet kommer ut i desember 2012. Frist for innsending av stoff er **14. november 2012**. Redaktøren forbeholder seg retten til nedkorting av innlegg.

Forsidebildet: Høst Foto: Bjarne Ulvang

Lederen har ordet

Du skal høre mye før ørene detter av og merkelig nok sitter mine på enda. Det holder imidlertid hardt når jeg en av de siste dagene i høst hører en representant for det største regjeringspartiet henviser til "yt etter evne og få etter behov". Ja, frekktens nådegave har virkelig evig liv!

Som tillitsvalgt for pensjonister går mine tanker igjen til årets sentrale trygdeoppgjør og jeg vemmes. Resultatet er vel kjent - en "bevilgning" på 2,89 % er virkelig en gavepakke for de som har stått på for samfunnet hele livet og nå nærmest blir overlatt til seg selv! Privat økonomi for denne gruppen vedkommer liksom ikke våre folkevalgte tillitsmenn og kvinner - nei, her får da virkelig enhver klare seg som best man kan - kanskje det har noe med "som man reder så ligger man"? Vi lever jo i et av verdens rikeste land og Norge går så det suser - vi er så heldige som har så mange muligheter - tenk på landene rundt oss - de har det fælt de, og her må vi trå til og hjelpe de til å komme opp på en levestandard som kan aksepteres!

Som om ikke dette var nok, så får svært mange eldre også ordne seg som best de kan om man blir syk. Er den eldre så heldig å ha familie rundt seg, påpekes det frivillige ansvaret de pårørende har, og vi får dermed en blandingsmodell av en familiesituasjon som antakelig er i tråd med behovet - eller hva? Hvem skal så sørge for de eldre som ikke har en storfamilie rundt seg? De synes å bli glemt mellom hvert Storingsvalg eller kanskje kan de takke seg selv som har valgt feil bostedskommune? Våre folkevalgte er veldig lei seg og beklager, men kan ikke ta stilling til enkeltsaker - nei, det er jo klart!

Vi er så rause og gavmilde når blitslyset står på - det norske folk har alltid stilt opp og vi har forbilder som blant annet Fritjof Nansen å leve opp til - det er noe å strekke seg etter det - oi - oi!

Alt dette er greit nok hvis de samme "tillitsvalgte" også kunne ta ansvaret for egen befolkning slik at alle her i landet i det minste fikk dekket sine primærbehov! Slik er det dessverre ikke i dagens Norge, og det er all grunn til skamme seg for de som bor på Løvebakken!

En meget omtalt kritisk kommisjonsrapport ble lagt frem i høst. Den vakte oppsikt, og ikke minst avslørte den mange "uønskede" tilstander for dagens folkevalgte. Hvorfor det?

Vi som har levd en stund, har da virkelig sett en god del av manglene - de er jo i årevis påpekt av en rekke råd og utvalg. I tillegg har riksrevisoren årlig påpekt blant annet manglende etterlevelse av Statens Økonomireglement og områder som for den enkelte av oss er vanskelig å følge med i.

Det gjør imidlertid Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite, og hatten av for komiteens leder! For få måneder siden var fokus rettet mot de lange ventelistene for å få en plass på sykehjem eller til og med et sykehus. Nå vokser stadig køen av statsråder som blir innkalt til nevnte komité, og det er grunn til å undres over situasjonen. Jeg tenker som de sier på TV: Er også dette en konsekvens av "yt etter evne og få etter behov"?

*Med vennlig hilsen
Anni Milward, Forbudsleder*

En kule varmt i radiatorrommet

Tekst og foto: Arnfinn Christensen

Den tyske vakten mistet tålmodigheten da telegrafistene saboterte sendingene. Kulehullet finnes fortsatt i Telemuseet i Tromsø

- Ta en titt på hullet fra denne sida. Dette ser ut som inngangshullet, og dette er utgangshullet, sier Roar A. Johannessen og peker.

Kulehullet i den slitte skyvedøra av finér er det synlige tegnet på at denne gamle langbølgesenderen har vært i krigen.

Håret til værs

Fra 1995 ble senderbygningen til Norsk Telemuseum, avdeling Tromsø. Roar Johannessen er bestyrer. Før han forteller mer av historien om kulehullet, vil han åpne døra inn til det aller helligste, rommet der senderen stod.

- Når denne døra gikk opp, sørget en sikkerhetsbryter for at strømmen til senderen ble brutt, forteller Johannessen.

- En av telegrafistene var en buse, myk innvendig men steinhard utvendig. Han brød seg ikke om bryteren. Håret stod rett opp på ham!

Inne i senderrommet skjønner jeg hvorfor. Dette er ikke noe sted for el-overfølsomme. Grovdimensjonerte kobbertråder viser at her var store strømmer i sving. Radiosenderen hadde en effekt på 10 kilowatt. Det krevde godt dimensjonert elektronikk.

Store strømmer

- Her ser du mekanikk for alle penga. Dette er kondensatorer med så voldsom kapasitet at hvis du gikk inn med et skrujern når de var fulladet, så stod du igjen med bare skafet hvis du var uoppmerksom, sier Johannessen.

Vi står inne i noe som ligner en kulisse fra en steampunk-film. Grovviklede spoler skyter kobber mot maskuline reléer og videre inn i radiatorer på størrelse med norgesglass. Men det største av alle radiatorerene er borte.

- Selve slutt-trinnet var et radiatorer på ti kilowatt. Du kunne brenne av nesten hva som helst her. Røret var vannavkjølt. Hele 30 ampere gikk gjennom og videre ut til antennen, forteller Johannessen.

Værvarsel viktigere enn dansemusikk

Vi går utenfor. Bare den nederste seksjonen av antennemasten står igjen. Resten ble fjernet for noen år siden fordi masten forstyrret innflygningen til flyplassen like ved.

- Denne langbølgesenderen hadde utrolig rekkevidde. Den rakk helt til Vesterisen nord for Island, Grønland og Svalbard. For fiskerne og fangstfolket var værvarslene fra denne senderen mye viktigere enn dansemusikken fra Oslo, sier Johannessen.

Behovet for rask spredning av pålitelige værvarslere drev både meteorologien og telegrafien framover med stormskritt på slutten av 1800-tallet. Tromsø kringkaster er en viktig del av denne felles historien.

- Fram til 1934 hadde den private Tromsø kringkaster sendt fra en liten mast på det som nå er Kongsbakken videregående skole nær sentrum av Tromsø, forteller Johannessen.

Kringkastings-firer'n

Men det året kjøpte NRK opp Tromsø kringkaster for 2500 kroner. 17. mai 1934 ble NRKs lokalkontor i Tromsø åpnet. Det var det første utenfor Oslo. To år seinere stod den nye senderen klar her på Tromsøya ved Sandnessundet. Norge skulle bli ett radiorike.

- Riksprogrammet kom i ledninger på stolperekker helt fra Oslo, og gikk videre til Vadsø. Det var to ledningpar, ett var reserve. De fire ledningene ble kalt kringkastingsfirer'n, sier Johannessen.

Da krigen kom til Norge, beordret den norske general Carl Gustav Fleischer at kringkastingsfirer'n skulle kuttes i teleknutepunktet Narvik. Egensabotasjen var en del av motstandskampen da tyskerne angrep Narvik 9. april.

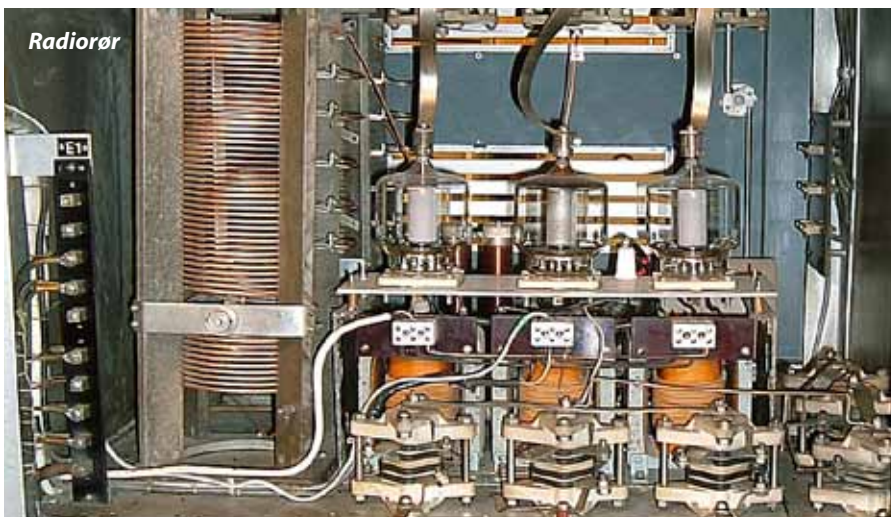
Fritt ord i nord

Denne samme dramatiske dagen klokka 15 kom også en helt spesiell beskjed fra Oslo: "Alle lokalstasjoner fortsetter med eget program."

Lokalkontoret til NRK i Tromsø tolket dette som at tyskerne hadde inntatt NRK i Oslo. Siden programlinjene sørfra var brutt, hentet de en radiomottaker fra kontoret i Grønnegata og koblet den direkte til senderen. Slik kunne de kringkaste nyheter og meldinger fra London, og fylle pausene med grammofoonmusikk.

Snø mot bomber

Dette oppdaget tyskerne. Bare to dager seinere forsøkte de å bombe den frie radiostemmen i nord til taushet. Men ryktene om bombingene hadde kommet dem i forkjøpet.

Evald Lindgård

- Det var mye snø det året, husker Johannessen. - Ingeniørvesenet i Tromsø organiserte folk til å spa ned senderbygningen i snø. Da flyene kom, kunne de ikke se bombemålet. Resultatet var at tre 500 kilos bomber isteden traff fjøset på en bondegård et stykke unna. Ingen mennesker ble drept, men dyrene gikk med.

- Jeg husker godt da bombene gikk av. Min far og jeg satt på kjøkkenet, fem kilometer unna. En lufterventil av metall klapret i trykkbølgen, forteller Johannessen.

Stemmen forstummer

Etter bombingene ble senderen slått av mellom hver kringkasting av meldinger og nyheter. Men fortsatt snakket radiostemmene fra Tromsø fritt i et okkupert Norge. Et vaktlag under ledelse av tromsøværingen Kristian Aagaard ble satt til å passe på at senderen ikke ble sabotert av tyskerne.

Kampene raste videre i Narvik, men den 9. juni 1940 inntok tyskerne byen.

Folk i Tromsø skjønnte også hvilken vei krigen gikk. Vaktlaget ved senderen demonterte det store radiatorret som utgjorde slutttrinnet. De tok det i en ryggsekk og gjemte det i en hule i fjellet. Den frie radiostemmen i nord forstummet.

Tirpitz, trolig det siste bildet som er tatt av båten.

Den 7. juni reiste regjeringen, kong Haakon og kronprins Olav fra Tromsø til England med den britiske krysseren Devonshire. En snau uke senere landet de første tyske styrkene i fallskjerm ved Tromsø. Den 13. juni 1940 vaiet det tyske flagget over Telegrafverkets bygning i Sjøgata og ute ved senderen.

På en knivsegg

Tyskerne klarte etter hvert å erstatte det manglende slutt-trinnet, og fikk senderen i gang igjen. Men telegrafistene på radiostasjonen forsøkte å sabotere så godt de kunne med gå sakte-aksjoner.

- De balanserte på en knivsegg. En gang gikk de over streken. Den tyske vakta mistet tålmodigheten og fyrte av revolveren. Heldigvis traff han ingen. Hullet ser vi fortsatt her i døra, sier Johannessen.

Mot slutten av krigsårene opplevde mannskapet på Tromsø kringkaster enda et blaff av krigsdramatikk.

Farlig foto

Den 16. oktober 1944 var det skadede tyske slagskipet Tirpitz under slep gjennom Sandnessundet til oppankringsplassen ved Håkøya rett sønnafor, hvor det skulle brukes som en permanent festning.

- Telegrafisten Arnold Lindsett så skipet fra vinduet i senderhytta. Han grep et fotoapparat og knipset. Uheldigvis var det blitz i apparatet, og den blaffet opp, forteller Johannessen. Han fikk sjokk da blitzen gikk av. Vaktbåtene rundt Tirpitz oppdaget blaffet, og det ble slått full alarm, fortsetter han.

Tilfeldigvis var Solveig Lindrupsen, datteren til telegrafbestyreren på besøk. Solveig var bare tolv år gammel, men hun fikk fotoapparatet ned i ranselen sin med beskjed om å levere det til hjemmefrontens hemmelige hovedkvarter i Tromsø.

- Dette er det siste bildet som ble tatt av Tirpitz før hun ble bombet i senk 12. november 1944 av britiske fly, sier Johannsen.

Fra sender til museum

Etter krigen hadde Tromsø kringkaster sin glansperiode. Den nå amputerte sendermasten utenfor museet ble bygget i 1952. Den forbedret mottakingen østover, ikke uviktig i den kalde krigens tiår.

Etterkrigstidens Norge vokste fra fattigdom til velstand. Og radiolyden fra langbølgesenderen i Tromsø klang med, en trygg stemme som bandt landsdelen sammen til ett radiorike også da høyrevinder slapp nærradiorene fri, og Televerket ble til Telenor.

Men i 1991 var det slutt. Mast og antenner var i dårlig forfatning. Senderen i Tromsø ble stengt, og en ny og ti ganger så kraftig langbølgesender ble bygget på Ingøy i Finnmark i år 2000. Den trauste, pålitelige langbølgen er ikke avleggs teknologi når du er ute en vinternatt i nord.

Tromsø-senderen ble museum. I dag er museet en av flere lokale telemuseer som drives med støtte fra Norsk telemuseum, en stiftelse under Telenor.

Men uten Roar A. Johannessen og andre idealister med en fortid fra Televerket ville neppe museet kunne holdt åpent.

Roar Johannesen

Kulleseid Telegrafstasjon

Av Egil Reimers

Kulleseid Telegrafstasjon er etter det me veit i dag, det fyrste større huset som Den norske Statstelegraf bygde for eiga rekning.

Under leiing av Carsten Tank Nielsen vart utbygging i marka av den elektriske telegrafan starta i november 1854, og første strekk frå svenskegrensa via Christiania til Mandal var ferdig alt året etter. I 1857 vart telegraflina ført vidare langs kysten til Bergen.

Kulleseid var ein av 4 såkalla fisketelegrafstasjonar i søndre "Vårsilddistrikt", og vart som slik ikkje teken i bruk før ved nyårsskiftet 1857/58, men hus og teknisk utstyr må ha vore klart ved opninga av lina til Bergen 5. september. Utbygginga av den elektriske telegrafan var i stor mon grunna på trongen for god kommunikasjon for fiskeria. Fisketelegrafstasjonar var berre i drift i fisketida.

Me er så heldige å ha tilgjenge til "Copi- og Journal- Protokol" for Kulleseid stasjon. Fyrste notering er melding frå "Directøren" dagsett 27. desember 1857 - vårsildfisket har starta tidlig i 1858 - og lyder:

Stationerne!

Fra den 28de Dennes aabner Fiskestationerne Skudesnæs, Kobbervig, Espevær og Kulleseid. Åbningstider som for Mellomstationer paa Hovedlinien

C. Nielsen

Den daglege opningstida for mellomstasjonar var kvardagar frå 9 til 12, og frå 16 til 19 - på sun- og heilagdagane. I starten vart tida rekna etter Københavns middeltid, og forskjellen mellom den og lokal tid skulle visast etter oppslag på stasjonen. Kulleseid ligg 29 minutt og 34 sekund etter.

8. Mars kom det frå «Directøren»:

Stationerne!

Stationerne Kulleseid og Espevær nedlegges den 15de inneværende Måned efter Tjenestens avslutning nevnte dag.

C. Nielsen

Med det er fyrste sesong ved Kulleseid stasjon slutt.

Opningsdato ser ut til å ha variert frå juletider til fyrst i februar, medan stengedato har lege nokså fast mellom 15. og 25. mars. Som personell på desse stasjonane brukte ein «fisketelegrafistar». Det var til vanlig lærarar i Almueskolen som hadde fått eit 2 månaders kurs. Stasjonsstyrar Gulestøl som var årvisst på Kulleseid i 16 - 17 år, var heilt «etter boka»: Han var fødd og vaks opp på Gulestø i Bremanger, men kjøpte seg gard i

Finnås Kulleseid. Åpning 5 sept 1997.

Foto: Egil Reimers

Brevik like nord for Florø, der han var lærar og gardbruker. Ordninga med fisketelegrafister fortel og noko om Almueskolen i denne tida, kor altså læraren kunne vera vekke i 2 til 3 månader utan at det gjorde noko.

Det var og sans for detaljer i ei mon som det er vanskelig å skjøna i dag. 11 juni 1859 kjem fylgjande pålegg til stasjonene:

I Anledning Hans Majestet Kongens Død anskaffes og benyttes inntil videre sort Lak ved Stasjonerne. (Oscar 1).

Hofforga i Den kongelige Elektriske Telegraf varte nok eit halvt år, for 14. desember 1859 kjem meldinga:

Brugen av sort Lak opphører den 8. Januar førstkommende.

Kopiboka gjev interessante glytt i kostnadsnivå og korleis huset vart utstyrt og brukt. Det er ikke isolert, det veit me. Og forbruket av ved stadfester dette. Det ser ut til å ha gått 3-4 favnar ved for året, men om dette vart brukt opp i den korte tida fisketelegrafan var open, er vel mest urimelig.

Telefonen kjem, og Telegraftida tek slutt

Til Kulleseid kom telefonen i mars 1890 etter at Finnås kommune hadde teke initiativ til det. Dei var ikke nógde med at stasjonen

berre var open medan vårsildfisket sto på. 22. mars 1890 gjekk SSS Nr 39 (sirkulære) ut til alle stasjonar:

Røvær nedlegges ikke i dag 22 men bliver holdt i Virksomhed inntil videre. Kulleseid nedlegges i dag som Telegrafstation men aabnes i morgen som Statstelefonstation med Leirvik som formidlingsstation.

Alt tyder på at sesongen 1886 var den siste for Kulleseid som telegrafstasjon. Det kan skuldast sviakt i fiskeria. Telefonstasjonane fekk vanligvis utvida tenestetid i fisketida, men Kulleseid, som no var understasjon til Leirvik, ser ikkje ut til å vera nemnd i rundskrivna før i 1915, då sikulære nr 6859 melder: Rikstelefonstasjonen i Kulleseid benevnes heretter Finnås (sign Fna) (Eksp. 28/1).

Det var omtrent på denne tida folk i bygda tok til å få seg telefon. Det kan derfor vera grunn til å tru at det i 1914/15 har vorte så mange abonnenter at det måtte installerast eit skikkelig sentralbord, og at det i den samanheng var naturleg å gi stasjonen same namn som kommunen.

Fakta: Finnås telefonsentral flytta frå bygget midt i 60-åra. Eit rom var i bruk til teknisk utstyr til 1981. Etter det har bygget stått tomt. Huset er eigd av Norsk Telemuseum. Huset er restaurert og er utvendig slik det var omkring 1890. Huset er også restaurert innvendig med gammalt interiør.

Foto: Egil Reimers

på Harry-tur!

Etter en mildt sagt regnfull sommer i Innlandet, kom dagen vi hadde sett fram til med strålende sol og en temperatur som bekreftet at sommeren ikke helt hadde sluppet taket – mandag 27. august viste seg fra sin beste side!

Det er ingen hemmelighet at styret virkelig er på "allerten" når turer planlegges, og spenningen sitrer til siste frist er overstått. Da påmeldingsfristen gikk ut, kunne vi igjen innta hvilepuls – 25 glade telepensjonister meldte sin interesse. Selv om det ikke er så lang en tur, frister selvfølgelig et besøk i EU-land!

Turen gikk om Magnor Glassverk og vi fikk anledning til både å supplere tidligere anskaffelser og eventuelt investere i nytt mesterlig godt håndverk – selv om vi har en betydelig samling fra før, så blir man unektelig revet med nå krystallet blinker fristende i både 1. og 2. sortering – og igjen så er det å si at man får det man betaler for. Visning av innkjøpene bekrefter også at kvalitet koster, men pytt – pytt, noen av oss må bare ha det!

En tur innom Magnor Glassverk, kunne også by på en delikat lunsjbuffet til en behagelig pris. Det er ikke ofte at kvaliteten overgår prisen, men her var det virkelig en smakelig lunsj på alle måter. En gjentakelse frister så absolutt!

Med påfyll av ny energi gikk turen videre til Charlottenberg – forberedelsene var unnagjort og kronekursen sjekket – her var muligheter til å få med det hjertet begjærte og lommeboken tålte. Sistnevnte stod "åpen" et par timer, og eierne fikk med seg ferskvarer i fryseposer. Etter disse "investeringene" gikk praten selvfølgelig om matprisen i Norge kontra Sverige – det er vel egentlig bare å si «huffa» meg for en forskjell! Kvaliteten var på topp, mens prisen var meget behagelig lav, og etter rask hode-regning fant vi ut at netto fortjeneste var innhentet!

En handletur med et intenst blikk både på varer og priser tar på, og helt betimelig gikk turen videre til Kongsvinger Gjestegård hvor kalvestek og karamellpudding ventet på oss. Den desserten som var helt gratis inntok noen av oss på bussen hjem – en velfortjent liten høneblund!

Som det går fram av bildene, var det bare fornøyde turdeltakere, og tilbakemeldingen bekreftet også at igjen var en Harry-tur en flott start på høstens program!

Styret takker samtlige for den enkeltes bidrag til at vi fikk en vellykket tur og ønsker våre lesere en fin høst!

Styret Telepensjonistene Gjøvik

Teknologier som setter spor

Transaksjoner med betalingskort og i nettbanken, passeringer i bomring og bruk av adgangskort på jobben er klassiske eksempler på elektroniske spor.

Elektroniske spor kan være alt fra digitale "fotavtrykk" som forteller hvem som har vært et sted til en gitt tid, til detaljerte personopplysninger man legger fra seg på et nettsted.

Følgende er eksempler på velkjente og klassiske former for elektroniske spor:

Betalingskort og nettbank

Alle økonomiske transaksjoner som er knyttet til bruk av betalingskort eller nettbank vil registreres elektronisk og lagres i en database. All betaling av regninger og overføring mellom konti vil også registreres elektronisk selv om brukeren ikke bruker nettbank. Transaksjoner knyttet til en konto vil for en gitt periode listes opp i en kontoutskrift som sendes brukeren, og således kan tjene som et svært håndgripelig eksempel på elektroniske spor. Nettopp på grunn av denne kontoutskriften må brukerne forventes å være seg bevisst at økonomiske transaksjoner setter spor, så dette skulle ikke overraske noen.

Autopass

En stor andel av bilistene i de største byene har etter hvert skaffet seg en abonnementsbrikke til å klistre på frontruta som lar dem passere bomstasjoner uten å stå i kø. Passeringen registreres elektronisk av en antenne ved bomstasjonen og betaling skjer automatisk, for eksempel ved trekk fra et forhåndsbetalt "klippekort". En bieffekt av at det blir enklere å betale bomavgift, er at informasjon om en bils passeringer gjennom ulike bomanlegg registreres og lagres for en periode, av hensyn til evt. klager.

Adgangskort

Stadig flere arbeidsplasser beskyttes mot uvedkommendes adgang gjennom bruk av adgangskort istedenfor nøkkel. En konsekvens av dette er at det blir lagret informasjon om hvem som går inn på arbeidsplassen og til hvilke tidspunkter.

Overvåkningskamera

Installasjon av faste videokameraer til overvåkning av offentlige steder, private butikker og andre steder med beskyttelsesbehov, har grepet om seg de senere år og oppfattes av mange som en trygghetsskapende faktor. Kameraene har primært til oppgave å forhindre kriminalitet samt bidra til oppklaring av lovbrudd eller forsvinninger. Bilder fra slike overvåkningskameraer gir som regel ingen entydig identifikasjon av menneskene på bildene, slik at noen må granske bildene på jakt etter en person man kjenner utseende til for å ha utbytte av dem. Teknologi for videobasert, automatisk fjerngjenkjenning av mennesker basert på ansiktsgeometri finnes allerede og blir stadig bedre, men foreløpig fungerer dette relativt dårlig. Bilder fra overvåkningskameraer lagres i mange tilfeller ikke, og sjelden over lengre tid.

Teletrafikk har lenge vært forbundet med lagring av store mengder elektroniske spor i form av kommunikasjonsdata.

Hovedformålet med slik lagring har vært og er behovet for å fakturere en kunde etter bruk av teletjenester. Vi skiller gjerne mellom tre typer data om elektronisk kommunikasjon: trafikkdata, lokasjonsdata og innholdsdata. Slike kommunikasjonsdata kan igjen knyttes til abonnementsdata, det vil si eieren av abonnementet, dersom det er behov for det.

Kilde: Teknologirådet

Illustrasjonsfoto

Telepensjonistene Tønsberg arrangerte omvisning på byggeplassen for nytt Osebergskip. Dette var så vellykket at vi gjerne vil dele det med andre telepensjonister. Vi vil også tipse dere om at dette må være egnet som en fin utflukt for andre foreninger, i hvert fall her på Østlandet hvor avstandene ikke er så store. Skipet ble sjøsatt midlertidig 20. juni i nærvær av kongeparet, men skal på land igjen, da ikke alt ble ferdig. Dere kan forøvrig gå inn på Telepensjonistene Tønsbergs web-side, så vil dere få se fotografier mm.

Foto: Tore Rino Jensen

Referat fra utflukt til

Lindhøllan

Den 20.april møttes 30 telepensjonister på Lindhøllan for å se på og høre om byggingen av det nye Osebergskipet.

Religionshistoriker Eivind Luthen fortalte om funnet av Osebergskipet i 1903 og bakgrunnen for at man satte i gang bygging av nytt skip etter gammelt mønster. Han var utrolig engasjert og kunnskapsrik, og han holdt et langt og engasjerende innlegg om dette interessante funnet fra førkristen tid.

Deretter fikk vi se på byggingen. De største eiketremnene var hentet fra Danmark, for der er det mer langsiktig pleie av skogen og dermed bedre egnet til dette formålet.

Prosjektet er organisert som en stiftelse og har for tiden ca.10 ansatte som er lønnet, medregnet treskjærerne. I tillegg er det ca. 400 frivillige som arbeider for stiftelsen.

Redskaper som ble benyttet var økser, ikke engang sager var tillatt, for det fantes ikke på den tiden. Naglene støpes av jern av en lokal smed.

I disse dager monteres mastefisken, også kalt kjerringa. Kjerringa er et tungt og solid stykke tre som hviler på kjølen. Dette utgjør fundamentet for masten, som står i et hull eller mastespor skåret ut i kjerringa.

Vi fikk også se utstillingen av verktøy og redskaper som ble benyttet da den 21meter lange båten ble bygd. Byggeåret anslår man til ca. 820.

Deretter fikk vi høre om den rikholdige utrustningen som fantes i skipet, husgeråd av alle slag, en rikt utskåren vogn, fire sleder, også de rikt dekorert, og vakre tekstiler. Dette i tillegg til de to kvinnene, den eldste sannsynligvis av høy byrd, den yngste kanskje en trellekvinne.

Unni Ottesen fortalte entusiastisk om det ca. 80 kvadratmeter store ullseilet som hun og to andre kvinner har arbeidet med i vinter. Ulla kommer fra spelsau, som har beitet på Slottsfjellet og Bolærne. Seilet veier bare ca. 60 kg, dette pga. den spesielle ulla fra spelsauen. Nå har monteringsarbeidet begynt, og Nordens fremste ekspert på dette området bistår. Et imponerende arbeid, dette også.

Det ble fortalt at skulle man i dag skrive ny bok om Osebergfunnet, ville mangt og meget bli endret, ny teknologi har bevist helt andre ting enn det som ble fremholdt i den første versjonen..

Det var f. eks ikke et krigsskip, det stakk ikke så dypt at det kunne ferdes på de store hav, men ble trolig mest brukt rundt om i fjordene. Det var heller ikke dronning Åsa som var den ene kvinnen om bord, slik man først antok.

Vi avsluttet en vellykket formiddag med kaffe og rundstykker på hotellet.

Med vennlig hilsen
Inger Heldal Anderson

35 års jubileum

for Telepensjonistene Tønsberg

Tirsdag 12. juni feiret Telepensjonistene 35-års-jubileum på Karlsvik Gård, 65 medlemmer hadde funnet veien hit ut, pluss 3 gjester fra Larvik. Nestleder May Britt Løken representerte Landsforbundet, så totalt var vi 68 personer.

Leder Inger Heldal Anderson ønsket velkommen og gratulerte med den store dagen, deretter leste hun kveldens program.

Hun begynte med en kort historikk. Telegrafbestyrer E. A Paulsberg tok initiativet og startet foreningen i 1977 og ble dens første leder. De var 38 medlemmer, og årskontingenten var kr. 20. De hadde en slett økonomi. Feriefond, personalorganisasjoner og Velferdskontoret bevilget penger til drift den første tiden.

I disse 35 årene har det bare vært 6 ledere, og når 2 av disse i tillegg bare sto ett år pga. dødsfall, må det sies at vi har hatt en stabil ledergruppe.

Astrid Fagernes slo alle rekorder, hun sto i 5 perioder og hun ble derfor utnevnt til æresmedlem, og fikk diplom og blomster som takk for en iherdig innsats i alle disse år. Vi håper hun fortsatt får mange gode år og vil komme til våre møter.

I denne tiden var det Tønsberg teleområde som besto av hele Vestfold (unntatt Sande og Svelvik) men organisasjonen endret seg, og Larvik og Sandefjord opprettet etter hvert egne selvstendige lag, mens vi har beholdt nordfylket hos oss.

I dag teller vi 136 medlemmer og har 4 møter i året, med foredrag og sosialt samvær.

Etter denne gjennomgang av historikken ble 2 nye medlemmer ønsket velkommen, og 3 takkebrev fra jublanter ble referert.

Kveldens meny var ovnsbakt ørret m deilig tilbehør, hvitvin, kalvefilet m/sellerirotpuré og diverse andre gode grønnsaker, rødvin. Kaffe og karamellpudding til dessert.

Vi hadde flere sanger, Tore Rino Jensen var en kjempefin toastmaster med mange morsomme historier. May Britt hadde hilsen og en gavesjekk fra Landsforbundet. Hun orienterte også kort om aktuelle saker fra Pensjonistforbundet. Det var også et par andre gratulanter før Jorunn takket for maten.

Da vi gikk fra bordet, underholdt Thomas med gjengen oss med fin sang og musikk.

Kvelden ble avsluttet med medbrakte hjemmebakke kaker og kaffe, før bussen kom og fraktet oss hjem.

Inger ønsket alle en God Sommer og vel hjem.

Referent

Fra grisehold til sparebank

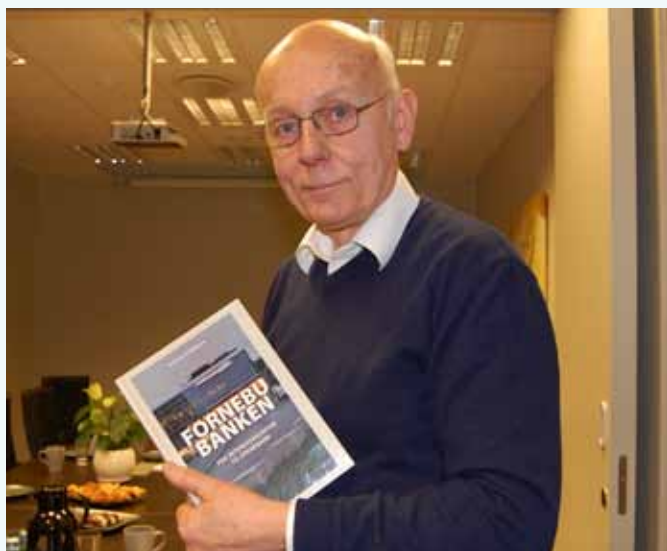
Tekst og foto: Steinar Karlsen

Nå er den her, den hele og fulle historien om Telegrafsalgslaget, TeleSpar og oppstarten av Forneubanken. Det er blitt en lærerik og velskrevet bok om Interessekontoret gjennom 65 år, som også illustrerer utviklingen av det moderne Norge og Telenor.

Det vil være mange medarbeidere i dagens Telenor, for ikke å snakke om i telepensjonistenes rekker, som kan nikke gjenkjennende til både tekst og bilder i boka **"Forneubanken – fra interessekontor til sparebank"**, som betegnende nok for utviklingen ble lansert i bankens moderne lokaler noen steinkast fra opphavets hovedkontor. Ikke minst vil faksimilen av en brosjyre med en ordinær sparerente på 13 %, kunne vekke visse nostalgiske følelser. Men det var i 1987, og hadde du lån, var jo den renten tilsvarende høy!

Sparing via lønnstrekk

Denne markedsføringen illustrerer imidlertid et viktig trekk ved interessekontoret, som ved oppstarten i 1938 bar det noe omstendelige navnet "Andelslaget Telegraf- og telefontjenestemennenes Interessekontor og Salgslag"; i dagligtale kalt Telegrafsalgslaget. Og det var sparing via lønnstrekk, som fra 1967 ble en bærebjelke i virksomheten og som også ble reflektert i navneskiftet til TeleSpar i 1986. I jubileumsåret 1988 var sparerenten rekordhøye 14 prosent!

Interessekontoret var populært fra dag en, men det var først etter lansering på landsbasis i 1977 at utviklingen skjøt fart. Da var forvaltningskapitalen på 4,5 millioner kroner, vokste til 321 millioner ved utgangen av 1989 for så å runde 1,3 milliarder kroner i 2002. Og da var virksomheten blitt så stor og krevende at etableringen av en sparebank ble et neste, logisk skritt.

Krympende nedslagsfelt

Et sentral premiss i den beslutningen var oppsplittingen og nedbemanningen i Telenor, og kravet fra myndighetene om at interessekontorene måtte holde seg til en lukket krets. For TeleSpar ble den kretsen mindre og mindre, med rundt 22 000 ansatte i Televerket på slutten av åttitallet, mot vel 7500 i den norske virksomheten i dag. Men selv om Forneubanken nå har vokst seg dobbelt så stor som ved oppstarten i mai 2003 og satser på lokal markedsføring, er tilknytningen til Telenor fortsatt meget sterk. Faktisk utgjør tidligere og nåværende ansatte med familiemedlemmer om lag 60 til 70 prosent av kundemassen. Så koblingen tilbake til Telenor og Televerket er høyst levende, noe utgivelsen av denne boka er et uttrykk for.

Hjelp medlemmene i trange tider

Den tidlige historien har mellomkrigstida som bakteppe. En tid med trange økonomiske kår og mye fattigdom, uten det sosiale sikringsnett vi opplever i dag. Samvirketanken og opprettelsen av interessekontorer ble et viktig redskap for fagbevegelsen for å gjøre hverdagen mer overkommelig for medlemmene og dens familier. Hensikten med interessekontorene som ble opprettet i den tiden, var å skaffe medlemmene økonomiske fordeler gjennom bedre avtaler for de mange som måtte ty til avbetalingshandel. Utvalg av varer basert på felles innkjøp var en annen bærebjelke for interessekontorene.

Sverre A. Welgaard

Grisehold og vedhugst under krigen

Telegrafsalgslaget, som ble stiftet av Telegrafverkets fagforeninger i Oslo, fikk bare et par års ordinær drift før krigen festet sitt grep. Den førte til en gradvis vanskelig forsyningssituasjon. Interessekontoret konsentrerte seg derfor om tiltak som kunne hjelpe på situasjonen. Grisehold, vedhugst og innkjøp av tobakksplanter var av de aktivitetene som ble organisert - til stor nytte og glede for medlemmene, men det ga liten eller ingen avkastning. Andelslaget fikk derfor økonomisk støtte av Telegrafstyret. Og etter krigen var innkjøp av et parti amerikanske uniformsdrakter for kvinner, forskuttert av Telegrafstyret, en salgsartikkel som bidro til å rette opp økonomien. I en etterkrigstid med vareknapphet var salg av toalettartikler, såpe og andre småartikler populært.

Strid om handelsvirksomheten

Handelsstanden så imidlertid ikke med blide øyne på denne virksomheten til interessekontorene. Det ble derfor en langvarig strid, spesielt om lovligheten av salg over disk. Fremveksten av et gryende forbrukersamfunn gjorde etter hvert denne problemstillingen uaktuell, og salg av egne varer og organisering av avbetalingshandel falt etter hvert bort. Det nye satsingsområdet for Telegrafsalgslaget og de andre interessekontorene ble utviklingen av en spare- og låneordning fra midten av 60-tallet, basert på innføringen av EDB i lønnssektoren.

Tett på historien

En mann som har sittet tett på denne utviklingen siden 1977, er Sverre A. Welgaard. Han ble da valgt inn i styret for Interessekontoret, og fra 1980 og helt fram til 2006 hadde han vervet som styreleder. Så en mer egnet person til å skrive historien om Interessekontoret var ikke mulig å oppdrive. Og han har sannelig fått fram mye interessant stoff ut av åtte hyllemeter med arkivstoff og de vel 1600 arbeidstimene, som har gått med til å skrive boka.

Telemuseet har vært faglig rådgiver i prosessen, og boka er utgitt på museets eget forlag. Fotograf Cato Normann ved Telemuseet har håndtert de mange historiske bildene, mens Fornebubanken har stått for finansieringen av bokprosjektet.

Boken kan bestilles ved henvendelse til Fornebubanken, via mail kundeservice@fornebubanken.no, eller på telefon **40 00 22 65**.

Prisen er 275 kroner.

Dow Jones rangerer **Telenor** som en av verdens fem mest bærekraftige

(Fornebu, 13. september 2012) Dow Jones Sustainability Indexes (DJSI), som hvert år rangerer de mest bærekraftige bedriftene i verden ble offentliggjort i dag. Telenor fortsetter å skåre høyt innen mobilsektoren. Konsernet er blant de fem beste og viser fremgang fra i fjor.

I år er det 11. gang Telenor blir anerkjent som en av toppbedriftene innen mobilkommunikasjon. Årets Dow Jones Bærekraftindeks viser også at Telenor skårer betydelig høyere i år enn i fjor.

- Denne anerkjennelsen reflekterer vår langsiktige satsing på samfunnsansvar og bærekraft. Den økende interessen investorer og analytikere viser for bedrifters bærekraft er en klar indikasjon på at denne delen av vår forretningsdrift skaper verdier for Telenor, sier Telenors konsernsjef Jon Fredrik Baksaas.

I år har Telenor vist forbedringer innen innovasjon, og har fortsatt en høy plassering innen områdene telekommunikasjonstjenester, distribusjonsskjeder og klimaendringer.

- Dow Jones' bærekraftindeks gir oss et nyttig referansepunkt for våre egne ytelser og for hvordan vi stiller i sammenlikning med andre viktige aktører i denne industrien. Vi ser dette som en anerkjennelse av hele konsernets fokus på bærekraft, som en integrert del av vår forretningsvirksomhet, sier Mai Oldgard, leder av Telenor-konsernets Corporate Responsibility.

DSJI er en bredt anerkjent standard for å identifisere de mest fremgangsrike bedriftene innen bærekraftig utvikling. DSJI legger til grunn dybdeanalyser av økonomiske, miljømessige og sosiale kriterier med hovedfokus på industrispesifikke risikoelementer og muligheter. DSJI omfatter stadig flere mobiloperatører og inkluderer nå 40 selskaper.

KONFERANSE FOR KOMMUNALE ELDRERÅD

Eldreråda i Naustdal, Jølster, Gaular og Førde var samla til ein felles konferanse 18. september i Førde. Vi fekk ein presentasjon av Statens seniorråd ved sekretariatsleiar Sølvi Sæle, vidare tok ho for seg : Lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd. Og helse- og sosialsjefen i Gaular fortalde om det praktiske eldrerådsarbeidet i sin kommune.

Bakgrunnen for konferansen var å få meir kunnskap om det lovverket som regulerer dei eldre si deltaking i og innflytelse på lokalpolitikken, og å dele våre erfaringar med andre. På den måten reknar vi med å kunne utnytte eldreråda best mogeleg. Dei viktigaste diskusjonstema var:

- Kva er eldrerådet sine viktigaste utfordringar?
- Korleis vil vi konkret ta tak i utfordringane?
- Konkrete saker vi vil arbeide med i eldrerådet.

Ja, utfordringane er mange, så vi vart nøydd til å prioritere og begrense oss. Men det var stor semje om å følgje opp det vidare arbeidet med Samhandlingsreforma. Det er viktig at vi eldre får vere med når tenester skal utformast og rutiner utarbeidast. Viktige tenester for oss er:

Rehabilitering: Det har lenge vore klaga over at opphald på sjukeheimen berre gjev pleie men hverken rehabilitering eller andre aktivitetstilbod. Desse problema er blitt større i og med Samhandlingsreforma. Det må settast av ressursar til reell rehabilitering, med tilbod om både fysioterapeut, ergoterapeut og logoped.

Fastlegeutenesta: P.g.a. tidleg utskrivning frå sjukehus og ventelister til sjukeheim, aukar talet på tenestemottakarar som bur heime og som treng legehjelp, difor hastar det med å få gjort noko med fastlegeordninga. Fastlegen må få eit mykje større ansvar for sine pasientar anten dei ligg heime eller har eit midlertidig opphald på sjukeheimen. Heimebesøk må bli ein naturleg del av tenesta.

Dagsenter for demente: Dagsenter for demente med aktivitetstilbod må inn på budsjettet for 2013. Det er heilt uholdbart slik som det er idag at det ikkje er noko avlastningstilbod før pasientane må leggest inn på sjukeheimen.

Heimetenestene: Ifølge Pasient og brukarombodet kan ein brukar ha opptil 40 forskjellige hjelparar i løpet av ein månad, dette er heilt uholdbart. Det bør foretas ein gjennomgang av organiseringa av desse tenestene. Brukarane og deira pårørande må vere med ved utarbeiding av rutiner.

Kultur: Kultur er og viktig for oss eldre. Vi ville finne det naturleg at tildeling av midlar frå den kulturelle spaserstokken vart forelagt Eldrerådet til uttale. Dette er berre nokre få av dei viktige sakene som vart drøfta. Men korleis kan ein få gjort noko med problema? Stikkord kan vere:

- Få informasjon til rett tid
- Lage handlingsplanar
- Få eigne saker opp i Rådet
- Samarbeid med andre organisasjonar
- Få invitasjon til Rådmannen sine budsjettorienteringar
- Adgang til kommunestyret sin talarstol

Elles vil vi legge stor vekt på grundig sakshandsaming før utvalsmøta, og utforming og distribusjon av protokollar. I følge Statens seniorråd skal Eldreråda få dekkja sine kostnader, anten gjennom eige budsjett eller etter godkjend plan. Møtegodtgjersle vert mest vanleg utbetalt etter same satsar som andre kommunale utval. Eldrerådet er eit rådgjevande utval, og vi må bruke det aktivt. Eldrerådet kan f.eks. stanse ei sak hvis dei ikkje har fått den til behandling før den går til kommunestyret.

Konferansen hadde eit høgt fagleg innhald og det var sers nyttig å kunne utveksle erfaringar og synspunkt med nabokommunane. Det vart foreslått eit årleg møte, i alle fall mellom leiarane i Eldreråda.

Førde, 20.09.12

*Førde eldreråd
Dagunn Klakegg, leiar*

Nettsidene våre

Har du besøkt telepensjonistenes nettside www.Telepensjonistene.no? En titt på sidene byr på mye god informasjon.

Nettredaktør Karsten har jobbet kontinuerlig med å oppdatere sidene, og de framstår som ryddige, oversiktlige og informative. Her får du ferske nyheter fra landsstyret gjennom lederens hjørne og månedsbrev. Landsstyre, handlingsprogram og vedtekter finner du også.

Det er link til sider for alle lokalforeningene. Noen av disse sidene er svært innholdsrike mens andre holder en lavere profil. Uansett - her finner du mye info om hva som foregår lokalt. Mange nyttige tips om medlemsmøter, kurs, arrangementer og turer.

Under *Blanketter og maler* finner du bl.a. skjema for innmelding og adresseforandring og reiseregningsskjema. Her er også nyttige skjema for rapportering og innsending fra lokalforeningene.

Under *Nyttig for telepensjonister* finner du linker til andre nyttige nettsteder som Seniorporten, Pensjonistforbundet, Seniorrett og Telemuseet. Under *Reiselysten* har du mulighet til å komme inn på sidene der du får oversikt over Telehytter i hele landet. Det er også lagt inn en kobling til Telenor pen-

sjonskasse, men sidene er foreløpig under oppdatering.

Redaktør for nettsidene er Hans Karsten Karlsen. Han møter på landsstyremøter og har god kommunikasjon med landsstyret.

Jeg spør Karsten hvilket mål han har for nettsidene:

Det er viktig at medlemmene til enhver tid kan finne aktuelt stoff både fra landsstyret og fra lokalforeningene. Jeg ønsker at medlemmene skal bruke sidene både til å gi og få informasjon. Mye hører naturlig til på lokalforeningenes sider, men jeg tar gjerne imot små historier, opplysninger og tips direkte fra våre medlemmer.

Jeg ønsker tilbakemelding fra brukere av sidene. Er du fornøyd med sidene? Er det noe du savner? Har du forslag? Kontakt meg på hakaka@online.no.

Har du god kommunikasjon med lokalforeningene?

Alle lokalforeningene legger informasjon inn på sidene selv. Det er vanligvis en person i styret som har ansvar for å legge inn info på nettsidene og som fra tid til annen har kontakt med meg. Vi bruker et system som heter IDIUM. Systemet har hjelpesider dersom man

Hans Karsten Karlsen.

står fast, ellers bistår jeg gjerne med råd hvis man har et problem.

Bør innleggene ha begrenset lengde?

På sidene sine bestemmer lokalforeningene selv hvor lange innleggene skal være. Ellers er det en grei regel at artikler publisert på et nettsted bør være forholdsvis kortfattede. Der er få som leser lange innlegg på nettet. Innlegg som jeg eventuelt skal publisere på åpningssidene, bør ikke være for lange.

Et lite tips til slutt: Mange av lokalforeningene arrangerer reiser for medlemmene. Dersom dere har for lite påmelding, kontakt meg så kan jeg legge ut "annonse" på nettsidene.

Berit Nylund

Minneord

LISE MAJ DYGD KVISGAARD

Ble plutselig revet bort ifra oss alle september 2012.

Hun kom feiende inn i Televerket, Opplysningsentralen Fagernes med masse energi og nye impulser og hadde fine ideer som ofte ble satt ut i livet. Etter oppnådd aldersgrense kom hun med en gang inn i foreningen vår: Telepensjonistene, Valdres. Her ble hun aktiv med en eneste gang, påtok seg verv, og representerte foreningen vår bl.a. på Landsmøter på en fin måte. Hun satt nå i Arbeidsutvalget og vi hadde tro på at hun ville si Ja til å bli ny leder.

LISE MAJ var en kvinne – fremst av de første

Ærlig og sann - stor blant de største
Hjelpsomhet -- gleden over det beste
Dette var det som du ga til din neste.

I Minnets bok – vi alle skrive fikk :

Takk , LISE MAJ, FOR ALLE RIKE STUNDER SOM GIKK !

Astri Jodalen

SOFUSTANKER

Fruen og jeg prøver etter beste evne å frede søndagsfrokosten for opprivende meningsutbrudd og ekteskapeleg uenighet. Eggene kokes i eksakt seks minutter, hodekappes i takt og nytes som perfekte, slik som vi også ønsker det skal være i heimen. Matfat og samliv skal nytes i harmoni med sjel og sinn. Slik er teorien. Men stundom skjærer det seg likevel. Oppildnet av søndagsavisens dommedagsprofetier over klimautviklingen og kommende global oppvarmingskatastrofe med en gjennomsnittlig temperaturøkning på over 2 grader, startet jeg en vakker høstsøndag en jeremiade over sommerens begredelighet med manglende varme og alt for tallrike nedbørsmilimetere. Ordgyteriet falt på vassjuk jord hos fru. Jeg fikk en belærende tirade over mine lunkne holdninger til farene ved bilens utslipp, våre årvisse lange flyreiser i høyere luftlag til Sydens herligheter, min uvilje til å kildesortere brukte kondomer, melkepapp, søndagsaviser og hverdagsreklamen i postkassa. Å bryte helgedagsfreden straffer seg. Det hjelper ikke om egget er aldri så perfekt kokt, når fru koker over. Jeg ble tatt, om ikke på senga, så i hvert fall ved frokostbordet, og det var ingen nytelse.

Sommeren er et korttidsminne. Allerede glemt er vårens streiker og misbilligelsen over pensjonens underregulering. Likeså flygelederne som tok kollektiv fellesferie og fikk passasjerene til å fly i flint i stedet for i lufta. Selv klissvåte og kjølige sommerdager går i glemmeboka når høstfargene blir lyspunkt i stadig kortere dager. Tvilen på klimaforskernes spådommer har satt seg fast i Sofusen. Meldingene om varmere rekorder over den ganske jord stemmer dårlig med våre hjemlige negative rekorder for sommervarmen. Riktig nok er det bare issørpe igjen av isen i Arktis, men det har ikke fått varmen i oss. Situasjonen tyder på at vi her på berget har for lite CO₂ å bidra med. Så det blir nok en ny jetflytur til Gran Canaria i høst også som bidrag til klim-

agassbalansen og varmere somrer her nord, selv om fru ikke liker tanken.

22. juli har brent seg fast i oss. Det er en ualmennelig minnelig dato. Den har satt minnespor av blod, sorg og avmakt hos hele folket. Rettssaken og undersøkelseskommissjonen i ettertid var ingen lystelige opplevelse. Gal mannsverk ble dommedømt til "rett" manns handling. Undersøkelseskomiteens rapport var ikke nådig. Myndighetene, så vel de politisk valgte som statsansatte, fikk på pukkelen for manglende ansvarlighet, handlekraft og evne til å ta tidens trusselpotensial på alvor. Da det gjaldt som mest, kom udugligheten for en dag. Samfunnstoppene ble skyteskiver og avkledd den nakne sannhet. I skyggene sitter embetsmenn, byråkrater og saksbehandlere med sine instruksverk som effektive trenerere uten ansvar for resultater. Vi kjenner oss igjen fra tida da Televerket var en instruksstyrt statsetat og fornuften fraværende. Jeg minnes Teledirektoratets saksbehandler da jeg var innom for å klage på sene leveranser. Han la handa på skrivebordets søknadsbunke og sa: "Dette er dyre saker, det skal ta tid."

Fotball-EM, og deretter 14 dager med olympiade, preget sommeren. For så vidt en bra kompensasjon for sommerregnet for mange. Men det ble en prøvelse og et sant mareritt for oss som ikke er idrettslige fans. Hotell Cæsar har sommerferie uansett, det var vi forberedt på, fru og jeg. Men ikke at alle andre TV-program ble satt i skyggen av fotballsparking, friidrettssvette og dopingsykling kveld etter kveld. Ikke fikk vi gull i spydkast heller, slik vi var lovet. Fru foreslo i harnisk at vi skulle gå til kringkastingsavgiftsstreik. Det stoppet seg selv, da avgiften allerede var betalt.

Lite rom har det vært for Romfolket, bortsett fra i avisenes spalter. Sure oppstøt og romlende mager hos velføde nordmenn ble vi stadig foret med, der rom-tiggerne dukket opp. Gatetigging kan vi rike til nød tåle, Pappbege-

deres ga ikke mye støy når de ble ristet for å fange oppmerksomhet, mens vi hastet forbi. Rom i herberget hadde vi ikke, selv om nordmenn flest tror seg være et romslig folk. Kanskje fikk vi et stikk av samvittighet som vi døyvet med rom og cola foran TV-sporten lørdagskvelden.

Både statsminister og finansminister har holdt pekefinger i været og advart oss mot kommende kriser og hangen til å ta opp billige lån i disse gullkantede tider. I vår prangende oljeøkonomi er det få som tar det på alvor. Vi finner jo stadig nye oljekilder. Skulle det likevel gå så galt som spådd, kommer sikkert Statens "onkel Skrue" til unnsætning og hjelper de som trenger det. Vi er et velfødd velferdsland. At eurolandene er skadeskutt av gjeld og arbeidsløshet etter sitt overforbruk, skremmer ikke Ola Nordmann. Med vår sterke krone og høye lønninger er vi konger i verden. Kanskje Hellas kunne få stikke et rør i vår oljebrønn og forsyne seg en stund, til EUs beste? Fru syntes ikke om tanken. Du prater rør, hevdet hun. Ikke rør oljen vår, det blir opprør om andre får et rør ned i pengemaskinen vår. Urettferdigheten har sprengt land og grenser før, tenkte jeg med et rap av mett velvære.

Boligmarkedet er mye hetere enn sommeren var. Nå er det Sushi-generasjonen som får svi. Inngangsbilletten for eget husvære stiger stadig. Den økonomiske kabalen går foreløpig opp med god tilgang av billige banklån. Det er greit så lenge rentefoten er lav nok til at ungdommen holder bakkekontakten. Men en god rentefot krever gode sko. Både banker, foreldre og formuende bestemødre bidrar til de unges velferd. Sprekker boligbobla, kan bakkekontakten bli hard for mange.

Telenoret har ligget lavt i sommerens mediabilde. Regnskapet for 2. kvartal druknet i regn og ferieløvheter for Sofusen. Men nettet forteller om stabil vekst og god inntjening. Utenlandske

mobilkunder er den store pengemaskinen. Noret fikk 5 millioner nye mobilabonnenter og har nå 150 millioner mobileiere å fakturere. Eneste skåret i gleden er at fasttelefonen her hjemme er i stadig nedgang. Telenoret er stor butikk ute i verden. Baksaaen styrer 33000 ansatte, og fortjener hver million han får i lønn. Han "One-call" er en brysom kall, der han fisker abonnenter via TV-skjermen. Billigere og minst like bra, påstår han, bare prøv! Forbrukerinspektørene burde kanskje gå callen etter i sømmene, slik de gjorde med Rema-Reitan da de påtalte kalkunpålegg med hønsekjøtt og blåbærsaft med lite bær. Er innholdet i "One-kallens" mobiltilbud utvannet i forhold til ekte vare?

Baksaaen har forhåpentlig hatt en velfortjent sommerferie han også. Uninor i India er et eventyr like spennende som de i '10001 natt'. Alle lisensene skal auksjonerer bort. En eventyrlig utvikling med 50 millioner abonnenter må enten kjøpes tilbake eller avskrives. Et sant mareritt for noret vårt. Sofusen håper det går bra til slutt, og at eventyret ikke ender med 'snipp, snapp snute'.

Minneboken tynnes og glemmeboken fylles for fruene og meg. Navn og ansikter fra velmaktens dager forsvinner langsomt og sikkert inn i tåkeheimen. Men samlivet er stadig verdt å leve om enn samleiet er sjeldent. En heftig hverdagskrangel gir stadig godt grunnlag for søte godnattklemmer. Alderdommen kan være vidunderlig selv om kropp og sjel skranter. Høsten kaster sine lange skygger. Lauvet gulner og faller, og dagene kortes. La deg ikke deppe av det. Da er det godt å gå litt i dvale, nyte TV-programmer, lese gode bøker og kaste seg over utfordringene i Dagbladmagasinets kryssord og Soduko-rutenes talltest.

God høst!

SPRÅKET VÅRT

Spørsmål:

Går det an å forklare på en forståelig måte hvorfor **interesse** skal skrives slik det gjør? Ordet blir jo heller ikke uttalt slik vi skriver det.

Svar: Ja, det går fint an. Følg med!

Ordet er sammensatt av de to latinske ordene *inter* og *esse*. *Inter* er en preposisjon og betyr *mellom, blant*. *Esse* er et verb og betyr *å være*.

Dermed vet vi at det bare skal være *en n* i *inter*, men *to s-er* i *esse*. Dette gjelder selvsagt også for alle avledninger og sammensetninger: interessant, interessere, interessert, interessent, interessekontor, interessefellesskap, o. l.

Husk ellers på at stavingen *inn* kan skrives med en eller to n-er. Hvis ordet er av hjemlig opprinnelse, skal det skrives med to n-er: innsyn, innmark, inntrykk.

Men syns du ordet virker fremmed, kan du sløyfe den ene n-en: informasjon, instrument, inspirere, integrere.

Når det gjelder uttalen, er det generelt slik at vokaler som står i trykksvak stilling, dvs. ikke blir betont, blir lydsvak eller ikke blir hørt i talestrømmen. I dette tilfellet er det e-en mellom konsonantene t og r i ordet *interessere* som er så svakt artikulert at den nesten ikke blir hørt. Men selv om vi 'sluker' lyder i enkelte ord fra tid til annen, må skrivereglene følges. For å klare det, må man vite opprinnelsen til ordene.

(Læren om ordenes opprinnelse kalles *etymologi*, og rettskriving kalles *ortografi*. Begge ordene er av gresk opprinnelse, og dette viser at fremmedordene ikke *bare* kommer fra latin og engelsk. Men det må føyes til at mange av de greske ordene – det er jo særlig innenfor meteorologi, oseanografi, optikk og medisin – har vi fått inn *via* latin, fordi latin på et tidlig tidspunkt i språkets og kulturens utvikling måtte låne fra gresk. Kultur og vitenskap innenfor flere områder var høyt utviklet hos hellenerne.)

NBI Ordenes historie er uhyre interessant. **Etymologisk ordbok** fins i mange varianter; du får den både på biblioteket og i bokhandelen.

Når du har fått tak i boken, kan du slå opp på *bibliotek* og se hvor ordet stammer fra og hva det betyr. I mellomtiden får du vite at *diskotek* er et gresk ord og betyr opprinnelig *plate-samling*, jf. diskos.)

RBN

FORENINGSNUMMER OG ADRESSER

MELD DEG INN I DITT HJEMSTEDS TELEPENSIJONISTFORENING

Her møter du venner og kolleger og oppfrisker gamle minner.

ARENDALE	Finn Egil Halvorsen	Lensmannsvn. 23	4815 Saltrød	37 03 08 26	952 58 324	tparendal@telepensjonistene.no
BERGEN	Roy Knag Jæger	Postboks 7150	5020 Bergen	56 14 81 02	915 38 870	tpbergen@telepensjonistene.no
BODØ/SALTEN	Gerd Blomstrand Kristensen	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	416 95 790	tpbodosalten@telepensjonistene.no
DRAMMEN	Henning Torsby	Skogervn. 2B	3041 Drammen	32 81 95 24	911 40 761	tpdrammen@telepensjonistene.no
FORNEBU	Truls Erik Langeggen	Postboks 214, Sentrum	0103 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	tpsentraleenheter@telepensjonistene.no
GJØVIK	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss		905 79 297	tpgjovik@telepensjonistene.no
GLÅMDAL	Aina Holen	Eidemsgt 8	2212 Kongsvinger	62 81 43 60	905 44 578	tpglaamdalen@telepensjonistene.no
GUDBRANDSDAL	Åse Nordnes	Fyrvn. 10	2670 Otta	61 23 04 98	902 67 965	
HAMAR	Kåre Garmager	Myrveien 3	2320 Furnes	62 35 00 70	905 99 702	tphamar@telepensjonistene.no
HARSTAD OG OMEGN	Elisabeth Markussen	Utsikten 18	9406 Harstad	77 01 79 76	957 70 128	tpharstadomegn@telepensjonistene.no
HAUGESUND	Jacob R. Utvik	Fred. Kolstøsgt. 5	5532 Haugesund	52 72 26 56	907 52 637	tphaugesund@telepensjonistene.no
HELGELAND	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	tphelgeland@telepensjonistene.no
KRISTIANSAND	Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	tpkristiansand@telepensjonistene.no
KRISTIANSUND	Ingeborg Enge	Furuveien 7	6511 Kristiansund N	71 67 43 05	452 99 033	tpkristiansund@telepensjonistene.no
LARVIK	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	tplarvik@telepensjonistene.no
LEVANGER	Marit Wikhammer	Okkenhaugvn. 12F	7600 Levanger	74 08 13 62	911 32 019	
LILLEHAMMER	Helge Tordhol	Ekromskogen 38D	2624 Lillehammer	61 25 08 88	905 20 192	tplillehammer@telepensjonistene.no
LILLESTRØM	Ragnhild Dehli	Gamle Rovenv. 39	1900 Fetsund	63 88 14 22	906 47 064	tplillestrom@telepensjonistene.no
LOFOTEN	Kjell Tettlie	Postboks 2	8309 Kabelvåg	76 07 83 12	911 79 473	tplofoten@telepensjonistene.no
MOLDE	Annbjørg Megard	Øivindsveg 32	6429 Molde	71 25 32 77	452 05 836	tpmolde@telepensjonistene.no
NAMSOS	Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 65 851	tpnamsos@telepensjonistene.no
NARVIK OG OMEGN	Greta Arntsen	Myrv. 5	8517 Narvik	76 94 12 00	984 68 881	
OSLO	Dagfinn Husmo	Postboks 1088, Sentrum	0104 Oslo		906 35 850	tposlo@telepensjonistene.no
RINGERIKE	Olav Hunderi	Asbjørnsensgt 8A	3513 Hønefoss	32 12 13 50	xxx 23 634	tpringerike@telepensjonistene.no
SANDEFJORD	Yngve Stentun	Lahelleveien 117	3218 Sandefjord	33 45 12 14	911 44 433	tpsandefjord@telepensjonistene.no
SOGN OG FJORDANE	Oliv Ottesen	Skjæret 27	6800 Førde	57 82 14 87	412 78 159	tpsognogfjordane@telepensjonistene.no
STAVANGER	Berit Kopren	Peer Gyntsv. 4	4019 Stavanger	51 87 01 46	900 47 814	tpstavanger@telepensjonistene.no
STEINKJER	Kirsti Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	tpsteinkjer@telepensjonistene.no
TELEMARK Postadresse	Elsie Marit Hansen Ragn. Olsen-Fjelstad	Høyenlia 23B Jernbanegt 23	3728 Skien 3916 Porsgrunn		472 85 760 901 02 687	tptelemark@telepensjonistene.no
TROMSØ	Roar A. Johannessen	Henrik Wergelandsv. 24	9007 Tromsø	77 61 82 33	907 31 178	tp tromsø@telepensjonistene.no
TRONDHEIM	Marie Aashagen	Nedre Flatåsv. 170	7099 Flatåsen	72 58 03 51	971 29 908	tptrondheim@telepensjonistene.no
TØNSBERG	Inger Heldal Anderson	Ospebakken 7	3153 Tolvsrød	33 33 02 94	906 09 101	tp tonsberg@telepensjonistene.no
VALDRES	Sigbjørn Kullhuset	Søreng	2910 Aurdal	61 36 51 16	901 20 257	tpvaldres@telepensjonistene.no
ØSTFOLD	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	tpostfold@telepensjonistene.no
ÅLESUND	Helge Haram	Olivermarka	6260 Skodje	70 27 51 30	908 51 360	tpaalesund@telepensjonistene.no

Gamle folk

Frå Oldemorbloggen

Det gjekk lang tid før eg forstod at eg kom inn under kategorien "gamle folk". No er eg 73, men ein forsmak fekk eg så tidleg som i sekstiårs alderen.

Eg kom på sykkelen min og passerte ein flokk med skuleborn, sånn i ca 10 - 12 årsalderen. Dei gjekk over heile fortauet, slik at det var vanskeleg for meg å passera. Då var det ein velmeinande gut som ropte til dei andre, **"flytt dykk, slik at den gamle dama kan kome forbi"**. Eg blei heilt sjokkert, hadde lyst å gå av sykkelen og gje guten ein lusing. Tenk å kalla meg ei gamal dame! Eg beherska meg, smilte surt og sykla vidare.

No er eg syttitre, som sagt, og kjenner meg ikkje spesielt gamal, men det er eg jo, det er berre til å godta. Men livet er ikkje forbi av den grunn. Ta f.ekspl. ikveld. Ma'en og eg sykla ut i Landåsen (for dei uinnvidde, er det skogstuo område her på øyo), tok med oss kvar vår ryddesaks og fiksa tilkomsten til Eventyrvegen. Me klypte vekk busk og rask som gjorde det vanskeleg for folk å kome fram, spesielt når det har vore mykje regn og veien er sørpete.

På vegen ut kappsykla me, det er noko som folk under 30 ikkje trur at folk over 70 gjer. Ma'en er 77, men jammen er han sprek. Eg sykla så eg fekk blodsmak i munnen og hadde kjensle av at pacemakeren gjekk ut av sporet. Me kom fram omtrent på likt.

Etter eit par timar med dugnadsarbeid, sykla me heim og løna var kvar sin longdrink med gin og tonic. Kjempegodt! Ma'en byr på entrecote, broccoli og poteter, og eg lagar urtesmør.

Eg gler meg og ønskjer alle dei som les bloggen min ein velsignede laurdagskveld!

PS: Måtte setje bloggen på vent, pga at maten blei servert her i stolen min, framføre fjernsynet. Det var så fantastisk godt at eg lurte på kvifor ma'en ikkje var blitt kokk. Han seier han har lært å steika biff av ein kokk som han reiste til sjøs med for 53 år sida.

LEDER	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	annimilw@online.no
NESTLEDER	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	m-brloek@online.no
SEKRETÆR	Arne Aastorp	Hesteskoveien 14	1484 Hakadal	67 07 54 92	909 82 651	arne.aastorp@online.no
KASSERER	Kjell Engen	Einerbakken 5	2827 Hunndalen		916 43 027	kjellengen@online.no
STYREMEDL.	Nils Bøe	Tjeldberget 11/LE 301	8012 Bodø	75 58 11 68	412 94 159	nils.boe@c2i.net
	" Wenche Fahsing	Niels Bjørums gt. 38B	7800 Namsos	74 27 14 17	958 658 51	
	" Bjarne Ulvang	Myrholtet 242	5142 Fyllingsdalen	55 16 38 65	416 12 005	audnulva@online.no
	" Eva-Marie Kvelland	Vekterv. 73	0681 Oslo	22 19 76 90	415 69 388	evamar@online.no
	" Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt. 48	3256 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	berolafs@online.no
VARAMEDL.	Dagunn Klakegg	Elvevegen 5	6800 Førde	57 82 14 21	416 69 849	daklakeg@online.no
	" Ingvar Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	ingsikal@online.no
	Jan H. Andreassen	Blomstervn. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	janhandreassen@yahoo.no
REVISOR 1	Sigrid Ranheim	Krokveien 13	1481 Hagan	67 06 18 95	909 25 624	sigrra@online.no
REVISOR 2	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	32 85 22 40	901 84 857	khj@online.no
VARAREV.	Kitty Fossum	Østaveien 60	1476 Rasta	67 90 16 87	911 95 947	kitty.fossum@getmail.no
REDAKTØR	Berit Nylund	Vassteigen 106	5141 Fyllingsdalen	55 12 30 76	913 83 587	beritnyl@online.no
TELEPENJONISTEN						
REDAKTØR	Hans Karsten	Bruket 4P	1621 Gresvik	69 32 72 27	905 45 712	tpnettavisen@
NETTAVISEN	Karlsen					telepensjonisten.no

Ny arvelov under arbeid

Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal lage forslag til ny arvelov tilpasset dagens samfunn. Professor Torstein Frantzen ved Det juridiske fakultet UiB, leder arbeidet.

Under Forskningsdagene i Bergen hadde professor Frantzen et foredrag om utvalgets arbeid med ny arvelov, og om bakgrunnen for at ny lov er nødvendig.

Samfunnet har endret seg betydelig siden gjeldende arvelov av 1972 ble utformet. Vi har andre samlivsformer i tillegg til ekteskapet, mange har mer enn ett samliv, og stadig flere har mer enn ett kull barn. Levealderen har økt, og formuen som fordeles ved arv har i gjennomsnitt blitt større. Det er mange problemstillinger utvalget må vurdere.

Arveretten har fått større betydning for folk, og det er viktig at arveloven sikrer at formuer overføres på en rettferdig og hensikts-

messig måte. Arvinger flest er opptatt av at fordelingen av arven skal oppfattes som rettferdig. Om den ikke gjør det, kan det lett oppstå konflikter. Målet med arbeidet er å gjøre lovgivningen egnet for nye generasjoner.

Skal gjenlevende ektefelles arverett styrkes? Hvis avdøde ektefelle hadde barn, arver gjenværende ektefelle $\frac{1}{4}$, men minimum 4 G som i dag utgjør knapt 330 000 kroner. Bør brøken forhøyes? Bør minimumsbeløpet forhøyes?

Pliktidsreglene sier at livsarvinger (barn og barnebarn) har krav på $\frac{2}{3}$ som pliktidsarv. Kravet er begrenset oppover til 1 million kroner pr barn. Dette betyr at det i bo med små verdier er det liten eller ingen mulighet til å testamentere deler av boet, mens man i bo med store verdier fritt kan testamentere det som overskyter ektefelles krav og barnas pliktidsdel. Bør brøken på $\frac{2}{3}$ endres?

Bør beløpsgrense på en million endres?

I 2009 ble det innført regler om rett til arv og uskiftet bo for samboere med felles barn. Samboere uten felles barn har fortsatt ingen arverettigheter. Bør samboeres arverett styrkes? Bør også samboere uten felles barn ha gjensidig arverett? Det er mange former for samboerskap, og dette gjør det komplisert å lage entydige regler.

I dag er et testamente gyldig dersom to personer er vitner. Bør en finne andre måter å bevitne testamentet på, for eksempel ved hjelp av notar?

Utvalget skal levere sin utredning 1. juni 2013. Forslaget skal så til høring i mange instanser før det behandles i departement, regjering og storting. Det er en omfattende prosess, så det vil enda ta flere år før ny lov er klar.

En lykkelig mor med nyfødt arving. Nedkomsten skjedde utenfor hagegjerdet vårt "på landet" i sommer. Foto: Berit Nylund

